

Gólya Ármin kalandjai Isten tenyerén, mely olykor kérges

pikareszk regény

A KILENCEDIK FEJEZETBEN

*mélyen nyúlkálhatok a mézesbödönbe, ami már
igencsak rám fért*

Metróval, villamossal dél felé indultam, és az egyetemváros megállótól már gyalog mentem át az útra, ami Orléansba vezetett. Úgy fél óra stoppolás után látom ám, végre lassít egy hatalmas Ford kombi, okkersárga, széles barna csíkkal az oldalán, aztán mindjárt mögötte egy másik batár, egy nagy almazöld Ford. Az első sofőrje integetett, hogy ugrás, persze futottam, és látom ám, hogy német rendszáma van. Hátral már ültek ketten, de akkora volt a hely, hogy bőségesen elfértem mellettük, a zsákomat meg hátra dobtuk a hatalmas csomagtérbe.

– Loire Valley? – kérdeztem.

– Yes! Loire Valley! – kiáltotta a sofőr, és indultunk.

Kiderült, hogy nem németek, hanem Németországban állomásozó amerikai katonák a feleségeikkel. A két kocsiiban négy házaspár. Hamarosan megálltunk egy autópihenőnél, bemutatkoztam mind a nyolc jenkinek, a férfiak valami tiszthelyettesek, fölnyírt hajjal, kigyúruva. Folyton mosolyogtak, nagyokat nevettek. A nők mind illatosak, helyesek, két szőke, két barna, és ők is sokat nevettek. Egymás szavába vágva magyarázták, hogy két hetet vakációznak most Franciaországban! Látszott rajtuk a felszabadultság, az öröm, hogy kiszabadultak a helyőrségi lakótelepről, és az is, hogy ők most remekül fogják érezni magukat. Úgy tudják, hogy nem messze innen van egy rakás csinos kastély, így mondta az egyik barna, hogy „pretty castle”, hallottam-e valamit ezekről.

Néztem őket, látszott rajtuk a jó mód – legalábbis a hozzám képesti jó mód – sőt, a gazdagság! Remek autók, finom bőröndök, laza, de elegáns ruhák. Hát nyilván rendesen megfizeti őket a hadseregük, hogy évekig Németországban eszik a káposztát meg a generálszószt. És ekkor Zsák Berci cimborám mondása jutott eszembe: Szemesnek áll a világ, a vaknak meg az apja fasza! Már elnézést, de Berci is így hajtogatta mindig, amikor valami apró galádságra készült, és akkor azt mondtam magamnak: Ármin, légy szemes, mert megfoghatod az amerikai jóisten lábát ezekkel a kedves jenkikkel! Úgy veheted le őket, hogy ők is jól járnak.

Mikor néhány kérdés után kiderült, hogy még soha nem hallottak Jeanne d'Arc-ról, pontosabban, csak az egyik barna lány, Patsy szemében gyúlt némi világosság, amikor orléans-i szűzként is megneveztem Johannát, és mutattam a térképen, hogy éppen arrafelé megyünk, Orléans felé, akkor már tudtam, megnyertem a csatát az amcsik ellen. Mert ez a Patsy lehet a kultúrfelelős a csapatban, és ha én még nála is többet tudok, akkor kivívtam az elismerésüket. Na, könyvecském, húztam elő a hátizsákomból a bédekkert, ami az összes föllelhető templomtorony minden köcsipkéjét egyenként leírta, nézzük, mire megyünk ketten! És tudtam, ha el nem szúrom valahol, akkor értő idegenvezetőjükké válhatok, amivel a jómódú autós turisták irigyelt kasztjába léphetek magam is.

Orléans felé haladva, egyszer csak feltűnt egy tábla: Chartres. Ha letérünk az útról és jobbra fordulunk, akkor húsz kilométer után Chartres-ba érünk.

– Stop! – kiállottam!

Csodálkozva nézett rám a sofőr, Bob, aztán felesége, Patsy is hátrafordult, én meg magyarázni kezdtem, hogy csupán húsz kilométerre vagyunk a világ egyik legszebb gótikus katedrálisától.

– De hisz, Patsy, te tudod, mi az a gótika – néztem mélyen a nő szemébe.

Ő pedig egyre határozottabban bólogatott, hogy igen, persze, a gótika. És utasította Bobot, hogy forduljunk csak jobbra, az a húsz kilométer csupán tizenkét mérföld, annyit megér ez a gótika. Megálltunk, a zöld kocsi is lefékezett, kiszálltak, az ablakunkhoz jöttek, hogy mi történt.

– Jobbra megyünk, van ott néhány mérföldre egy szép gótika, előbb azt megnézzük, csak aztán megyünk tovább Orleansba – mondta nekik Patsy.

– Te tudod – mondta a másik Ford sofőrje, Patsy meg rám nézett, és azt olvastam ki a szeméből, ha nem lesz az a gótika ott olyan, ahogy ígérted, akkor neked annyi.

Amíg közeledtünk Chartres felé, én lázasan olvastam a könyvből a katedrális leírását, éppen a méreteit bifláztam, mert az efféle ismeretekkel lehet nagyokat villantani egy idegenvezetőnek, gondoltam, amikor kiabálni kezdett Bob és Patsy, hogy, ott, mutogattak, nézzétek!

Sík vidéken, egy gabonatóblán vágott át az út, és egy kanyar után, mintha csak a búzából nőtt volna ki, ott állt a katedrális. Zöld tetejével, az épület sárgásfehér tömbjével oldalról mutatta magát, a hosszú főhajó a két hegyes égbetörő torony mögött hevert, mint ahogy egy karcsú hölgy húzza maga után estélyi ruhája uszályát.

Na, Ármin, ez aztán a belépő! Mint egy nyolcszázéves és mégis kislányosan szép operett-primadonna, aki hirtelen megjelenik a lépcső tetején. Elénk lép a semmiből ez a katedrális-díva, a közönség meg kitörő lelkesedéssel fogadja.

Megálltunk, mindenki a kalászkok közé gázolt, és bámultuk a látomást, amiről tudtuk, hogy valóság, mert a sárga búzamező és a felhőtlen kék ég határán a legreálisabban mutatta magát nekünk.

– Hol a város? – kérdezte Henry, a zöld Ford sofőrje.

– Majd meglátjátok! – feleltem határozottságot mímelve, mert mindenki rám meredt, tőlem várta a választ, amit magam se tudtam.

– Be a kocsiba, és mindjárt meglátjátok! – kurjantottam.

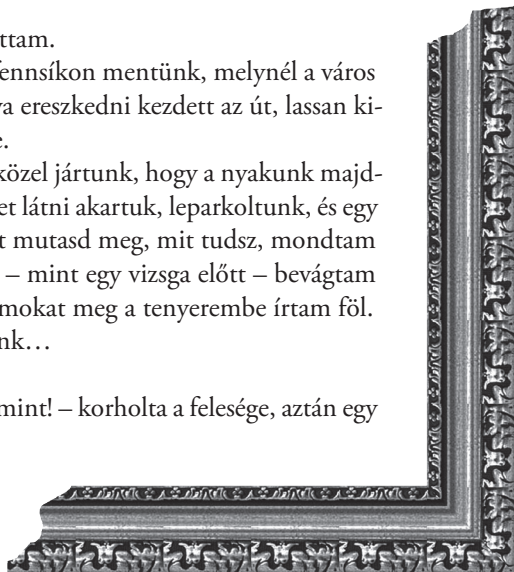
És ahogy közeledtünk, kiderült a rejtély, egy lapos fennsíkon mentünk, melynél a város némileg mélyebben feküdt, s ahogy néhány perc múlva ereszkedni kezdett az út, lassan kibontakozott a bazilika körül a középkori városka képe.

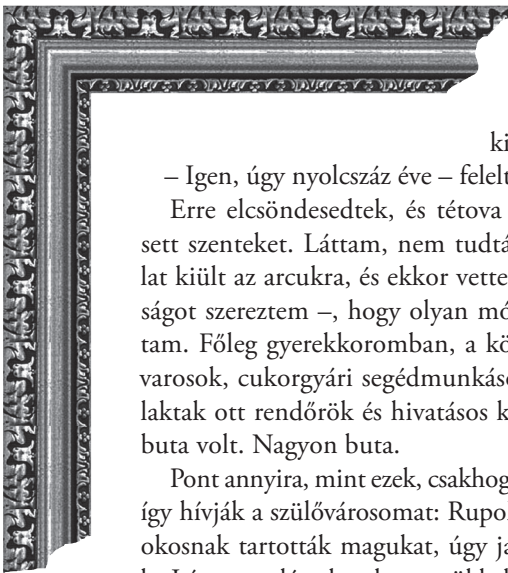
Mindig toronyiránt mentünk, s amikor már olyan közel jártunk, hogy a nyakunk majdnem beletört, ha a magasabbik torony tetején a keresztet látni akartuk, leparkoltunk, és egy perc múlva a katedrális előtt álltunk. Na, Ármin, most mutasd meg, mit tudsz, mondtam magamnak, és belekezdtem, amit megtanultam, mert – mint egy vizsga előtt – bevágtam azt a három oldalt az útikönyvből, a fontosabb számokat meg a tenyerembe írtam föl.

– A gótika legtisztább formájában gyönyörködhetünk...

– Miben? – kérdezte Bob.

– A gótikában, Bob, de ne szólj közbe, hallgassuk Ármin! – korholta a felesége, aztán egy elnéző mosolyt küldött felém, én meg folytattam.

– Ez a hármás kapuzat az ezeregyszáz éves közepeán készült...

De nem tudtam folytatni, mert Patsyn kívül mind kiabálni kezdtek, hogy mikor, mikor, mikor?

– Igen, úgy nyolcszáz éve – feleltem.

Erre elcsöndesedtek, és tétova mozdulatokkal simogatni kezdték a kapubélésbe vésett szenteket. Láttam, nem tudták fölfogni ezt az időtávlatot, de igyekeztek. A csodálat kiült az arcukra, és ekkor vettem észre először – amiről aztán később teljes bizonyosságot szereztem –, hogy olyan módon ostobák, amivel én korábban még nem találkoztam. Főleg gyerekkoromban, a környékünkön akadt nagyon sok hülye; nagypofájú fuvarosok, cukorgyári segédmunkások, a Zöldfa kocsmá folyton részeg törzsvendégei, de laktak ott rendőrök és hivatásos katonák, kishivatalnokok és postások is, és legtöbbjük buta volt. Nagyon buta.

Pont annyira, mint ezek, csakhogy másként. Ugyanis az én rupolújvári ismerőseim – mert így hívják a szülővárosomat: Rupolújvár, megyeszékhely, ha eddig nem mondtam volna – okosnak tartották magukat, úgy jártak-keltek a világban, mintha mindent tudnának róla. Látszott, elégedettek az eszüikkel. Ha Istentől kérhettek volna valamit, hát kisebb orrért, egyenesebb lábért, sűrűbb hajért, magasabb termetért beálltak volna a sorba, de észért biztosan nem, mert úgy gondolták abból bőven jutott nekik. Ha azoknak magyaráztam volna ennyit, mint ezeknek, hát, először ásítottak volna, aztán szívlapáttal bolházták volna ki a gatyámat, ha nem takarodok el az okosságaimmal. Ezek az amerikaiak meg nem titkolták, hogy tudatlanok, mintha ezt tudták volna magukról, és nem is szégyellték ezt, telet voltak tudásvágygal, ami aligha mondható el a földijeimről.

Néztem én is a kapubéléseket, amiről a szentjakabi szőlőhegy méhkaptára jutott eszembe, amikor a méhészkörmök levette a tetejét, éppen úgy egymás hegyén-hátán nyüzsögtek benne a méhek, mint ezek a kőszentek itt. Mondta a méhészkörmök, hogy ott van valahol belül a méhkirálynő, de azt nem láttam, itt meg fönt, középen Jézus üldögélt valami trónuson, amiről mindjárt a méhkirálynő jutott eszembe, ahogy körötte az a rengeteg szentecske nyüzsögött. De ezt nem mondtam az amerikaiaknak, akik már tülekedtek befelé, és ahogy elébük tárultak a hatalmas boltívek, a színes ablakok derengése, halk sikoltozásba, jajgatásba kezdtek a gyönyörűségtől.

– Oh, Armin, this is beautiful!

– Amazing, amazing!

– Beauteous, fantastic, great!

Na, Gólya Ármin, megnyerted a csatát! Mondtam magamnak. Ahogy látom, ma ők fizetik az ebédedet, és ha kellően ügyes vagy, akkor a szállásodat is, hogy tovább most ne is gondold, állítottam le magam. Pedig még csak most jönnek az igazi meglepetések.

– Alig huszonöt év alatt épült, és emiatt ilyen egységes a stílusa. Megnyugtató harmóniát áraszt. Ugye? – kérdeztem tőlük.

Igen, igen lelkendeztek a nők, ők már érzik is a harmóniát, a férfiak meg bólogattak.

– A belső hosszúsága százharminc méter, magassága harminchét méter, a főhajója pedig a legszélesebb Franciaországban: tizenhat és fél méter!

Ez inkább a férfiakat érdekelte, láttam, ahogy mozog a szájuk, nyilván magukban átszámolták ezt yardba, lábba, és amikor megvoltak, elégedetten csettintgettek.

Mikor a főhajó közepére értünk, előjöttem a farbával, teátrálisan körbe mutattam, és mint a bűvész a cilinderből, előrántottam a nyulat:

– Hölgyeim és uraim, most megmutatom, miért akartam én igazából ide jönni! Az egyedülállóért, a világ csodájáért, a... – itt megálltam a hatás kedvéért.

– Mondjad, már Armin! – szólt rám valamelyik őrmester.

– Hallani akarjuk a csodát! – kiáltotta Petsy.

– A chartri-kék miatt! A kék üveg miatt, amit évszázadok óta kutatnak vegyészek, művészettörténészek, üvegfűző mesterek, de nem jönnek rá a titkára. Nézzétek, azt a varázslatos kék színt az üveglablakokon. Ezért hívják az épületet „kékszemű szökének”.

Azonnal az üveglablakokat kezdték nézegetni, mert ilyen az ember, amúgy látja, és talán gondolja is, hogy szép. Színes. De mikor megtudja, hogy a színek közül a domináló

kék az valami rendkívüli, akkor már csak azt figyeli. És érzi, hogy ő is rendkívüli lett azért, hogy a rendkívüliséget képes felismerni, csodálni.

– Hány évesek ezek az üvegablakok? – kérdezte Henry, aki, úgy tűnt, akár a nők közül Patsy, kiemelkedett a férfiak közül, talán mert neki eggyel magasabb rangja volt.

– Nem annyira régiék, úgy hétszáz évesek – nagyképűsködtem ott nekik.

– Még hogy az nem régi? – hüledezett Patsy.

– Itt nálunk, Európában..., de te ezt Patsy, mint a művészettörténet szerelmese, jól tudod, vannak kétezer éves üvegedények is. Mondjuk Görögországban. Persze nem ekkora üvegfelületek, nem ilyen csodálatos formákban, színekkel. De ha csak a korát nézzük, akkor ez egészen fiatalnak számít! Olyan fiatalnak, mint mondjuk te vagy az asszonyok között, a huszonkét évvel.

– Kedves vagy Ármin, de én már huszonöt is elmúltam.

Én persze úgy tettem, mint aki nem hiszi el ezt, a többiek nevettek, kivéve a férjét, Bobot.

A katonák hitetlenkedtek, a fejüket csóválták: Hogyan maradhat meg ennyi ideig egy ilyen törékeny jószág? Egy üvegablak. Láttam, ahogy méregetik, talán gondolatban már meg is küldik valami tűzérési gránáttal.

– A száznyolcvanhat ablakból százötvenkettő túlélte – olvastam le a tenyeremből. – És tudjátok hogyan?

Ingatták a fejüket, hogy nem.

– Úgy, hogy a második világháborúban az üvegeket kibontották, és biztonságba helyezték. Csak a háború után tették vissza.

Ettől fogva már csak az ablakokat nézegették, főleg, mert mondtam nekik, a színes mozaikok az Újszövetség eseményeit ábrázolják. Szorgosan járhattak gyerekkorukban vasárnapi iskolákba, mert jól ismerték a Bibliát, mint egy képregényt olvasták az egyes ablakok meséit, amivel vagy egy fél óráig elszórakoztak.

Én meg, mikor végig jártam a templombelső, beültem az egyik hátsó padba, hogy megkeressem, mit ír a könyvem a francia konyháról, amit eddig meg sem néztem, hiszen tejen, bagetten és délután a piacon vásárolt barnuló banánokon életem eddig. Itt van! A hatvankilencedik oldalon a következő mondatokkal indult a fejezet: *Itt az ideje, hogy az étkezésről is szóljunk. A francia konyha világhírű, csak hazai konzerven vagy szalámin élni a túlzott takarékoság okából hiba lenne. Először tehát a vendéglőről!*

Ez az, Ármin! Jól beszél a könyved! Itt az idő az étkezésről szólni, vége a takarékoságnak, jöjjenek a vendéglők. Főleg, hogy ők fizetnek. És hozzáálltam, hogy megtanuljam azt az öt oldalt, mert csak ennyi volt a témáról, hisz a szerző jól tudta, hogy azoknak, akik otthon olvasgatják, de azoknak is, akik eljutottak ide, csak borsót törne az orra alá, ha a nyálukat csorgatná azokkal a rafinált ételcsodákkal, amihez jó eséllyel, soha nem jutnak hozzá. Otthon: mert nincs hozzá megfelelő alapanyaguk, itt meg: mert nincs hozzá elég pénzük. Annyit azért tanultam a könyvből, hogy újdonsült barátaimat bevezessem a gall gasztronómia egyszeregyébe.

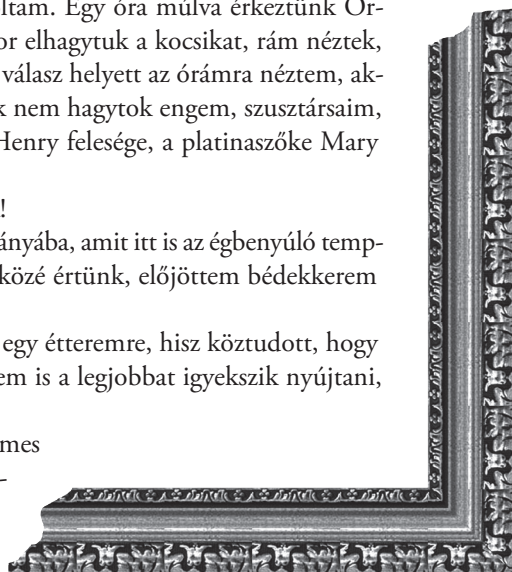
Ahogy mentünk vissza a kocsikhoz, még mindig lelkendeztek, dicsértek az ötletért, hogy ide hoztam őket, és hogy milyen remek vezetőjük voltam. Egy óra múlva érkezünk Orléansba. Az állomás mellett találtunk parkolót, s mikor elhagytuk a kocsikat, rám néztek, hogy akkor most merre? Mit ajánlok megnézésre? De válasz helyett az órára néztem, akkor már javában ebédelő volt, és arra gondoltam, csak nem hagytok engem, szusztársaim, barna banánt zabálni a helyi piacon? És mintha ezt Henry felesége, a platinaszőke Mary Lou megértette volna, mert fölkiáltott:

– Gyerekek, hát ebédelni nem fogunk? Már két óra!

Mindenki bólogatott, aztán elindultunk a belváros irányába, amit itt is az égbenyúló templomtorony mutatott, s mikor csinos, előkertes házak közé értünk, előjöttem bédekkerem bölcsességével:

– Ne menjünk be a központba, itt is ráakadhatunk egy étteremre, hisz köztudott, hogy még a legkisebb, legegyszerűbbnek tűnő francia étterem is a legjobbat igyekszik nyújtani, viszonylag olcsó áron.

És valóban! A következő sarkon találtunk is kellemes kerthelyiséget, kecskelábú székekkel, hatalmas geszte-

nyefák alatt, ahova betelepedtünk. Ők az étlapot nézegették, amiből, persze egy szót sem értettek, nem úgy, mint én, akinek a könyvemben ott álltak a kulcsszavak: *bifeck, cote de porc, agneau, crevettes, fromage*, szóval látnok voltam a félszeműek között. Egy hirtelen ötlettől vezérelve, megkérdeztem, hogy mi az, amit biztosan nem ennének meg, de csak az egyik lány bökte ki, hogy csigát, azt semmiképpen, de amúgy mindenki mindenre nyitott volt. Ezt el is vártam ezektől a fiúktól, akik a túlélési gyakorlataikon állítólag még a csótányt meg a földigilisztát is megeszik.

Ekkor bementem a konyhára, kerestem a séfet, aki egyúttal a tulajdonos volt, és mivel elég kevés vendége akadt éppen, hát szívesen leállt velem egyezkedni. Mondtam, hogy kilencen lennénk, de ha kapok valami rendes kedvezményt, akkor mindannyian ugyanazt esszük, ami jelentősen megkönnyíti a dolgát, főleg, ha valamit nagyobb mennyiségben vásárolt ma a piacon. Abból rittyentsen nekünk valami finomat. Egy szokásos három fogásos francia ebédre gondolunk. Ezt persze az útikönyvemet lapozgatva, kézzel-lábbal mutogatva magyaráztam neki, igaz néhány szót azért angolul is értett. De száz szónak is egy a vége, megegyeztünk: az étlapi ár alá mentük huszonöt százalékkal. A mennyiség rabattal jár. Nálunk is, náluk is.

Mutatta, hogy szép friss cikóriasalátát vett a kedvenc kertésznél reggel, azt adná sonkával előételnek, *Endives au jambon* írta egy blokkcédulára, aztán a mai fogásból a loire-i halászkóttól most vett néhány szép csukát, nézzem, milyen friss, ebből készítene csukát vajmártásban, *Brochet au beurre blanc* írta föl ezt is. Végül megegyeztünk, hogy a harmadik fogásnak nem édességet tesz föl, hanem egy sajtválogatást. Végül szorzott, osztott fölírt egy számot, amit aztán áthúzott, és mellé írta a huszonöt százalékkal csökkentett összeget.

Mint a francia konyha nagy szakértője mentem vissza az asztalunkhoz, és rövid előadást tartottam az aznapi ebédünkről.

– Ha Rómában vagy, élj úgy, mint a rómaiak!, tartja a mondás – indítottam, de mielőtt folytathattam volna Mary Lou közbevágott.

– De hát nem Rómában vagyunk, oda jövőre megyünk – mondta, aztán édesen csücsörített. Jó volt nézni a sárgaszőke haját, villogó kék szemét, éppoly szép volt, mint amilyen ostoba.

– Ezt úgy értem, hogy olyat egyél mindenhol, mint a helyiek.

– Ja, értem – felelte Mary Lou, és abbahagyva a csücsörítést, ismét mosolyra igazította a száját.

– Na, és mit eszünk? – kérdezte Henry.

– Mit és mennyiért! – emeltem föl a mutatóujjam.

Először azt magyaráztam el, hogy a franciák délben rendszerint nem esznek levest, azt inkább este. Helyette előételt, főételt, majd desszertet, és ez a harmadik fogás, nem mindig édesség, hanem gyakran sajt.

– Sajt? – csodálkozott Bob.

– Sajt. De van nekik vagy háromszáz féle.

Aztán mutattam, hogy mennyi lenne az ebéd alapjáratom, majd az áthúzott szám mellett a másikat, a redukáltat, amit én intéztem nekik, hangsúlyoztam, mire Henry kimondta, amire már régóta vártam:

– Armin, természetesen te a vendégünk vagy, és akkor is az lennél, ha nem sikerült volna ilyen jó árat kialaknod.

– Persze, azért így jobb – mondta Bob, amire a többiek is helyeseltek.

Hozta a főnök a fogásokat, hozzá három üveg fehérbort, a ház bora mondta, a halhoz mindenképpen ezt ajánlja.

Annyira ízlett nekik az ebéd, hogy fergeteges jókedvükben még kértek bort, én meg néztem a velem pont szemben ülő Mary Lou világítóan kék szemét és nekieresztettem a baritonomat:

Hello Mary Lou, Goodbye heart

Sweet Mary Lou, I'm so in love with you...

– Ismeritek? Ricky Nelson. Ez rólad szól, Mary Lou!

Mindenki nevetett, már ittunk rendesen, csak Mary Lou férje, Henry vágott pofákat, Patsy meg, aki mellettem ült, elfordította a fejét, és nem énekelt velünk, pedig a többség folytatta velem:

*I knew Mary Lou, We'd never part
So hello Mary Lou, Goodbye heart*

Amikor már másodszor is végig danásztuk a nótát Henry és Patsy nélkül, akkor Patsyhez hajoltam, úgy énekeltem a fülébe:

*Hallo Patsy girl, Goodbye heart,
Sweet Patsy girl, I'm so in love with you.*

Erre egy kicsit megenyhült. És ekkor eszembe jutott, hogy ezt otthon egy énekes házaspár magyarul is lemezére vette, amit ezerszer hallottam a rádióban.

– Ezt figyeljétek – kiáltottam!

*Helló Mary Lou, kedvesem,
én úgy szeretlek, mint még senki sem.
Nekem, Mary Lou, te vagy a fény,
hát helló Mary Lou, légy enyém!*

Hatalmas üvöltözés támadt, hogy *it is in Hungarian?*, és ez mennyire *funny!* Kijött a séf is, az asztalunkhoz ült a poharával, meghallgatta, ahogy éneklek, és meglepően iskolázott baritonján rázendített:

*Salut Mary Lou
Au revoir mon Cœur
Douce Mary Lou,
je suis tellement amoureux de toi
Je savais Mary Lou*

Ebből lett aztán a haddelhadd, a ribillió, mindenki rázendített a saját nyelvén, a nyolc amerikai angolul, én magyarul, a séf franciául, akihez kijött a felesége, és besegített neki. Én olykor Patsy fülébe az ő változatát súgtam, csak most már magyarul, *Helló Patsy lány, kedvesem*, máskor meg Mary Lou kék szemébe nézve az eredeti változatot fújtam. Ahogy mondani szokták: két vasat tartottam a tűzbe, a gond csak az volt, hogy más is fogta ezeket a vasakat, két izmos katona, de úgy éreztem, az én kezem ott fogta, ahol már kellemsen süített, de még nem égetett, nekik meg csak a hidegebbik vége jutott.

Így telt az első napom a jenkikkel, mert kiderült, az étteremhez vendégszobák is tartoznak, hát ott maradtunk, azzal, hogy majd holnap nézzük meg az óvárost. Egész estig énekelünk, mulatoztunk, és búcsúzóul még egy titkot is elárultam nekik, hogy New Orleans innen kapta a nevét, mert ez itt az Old Orléans, majd holnap meglátják.

A TIZEDIK FEJEZET

*jól kezdődik, még jobban folytatódik, de aztán életveszélybe
kerülök, és vége lesz a gyöngyéletnek*

A kocsi a fogadóban hagytuk, úgy sétáltunk a belvárosba. Útunk egy elegáns téren vezetett keresztül, krémszínű paloták szegélyezték, a presszók napernyői alatt elégedett kundschaftok üldögéltek, és a tér fő ékessége egy bronz lovasszobor volt. Ahogy csapatunk elhaladt mellette, Henry fölkiáltott:

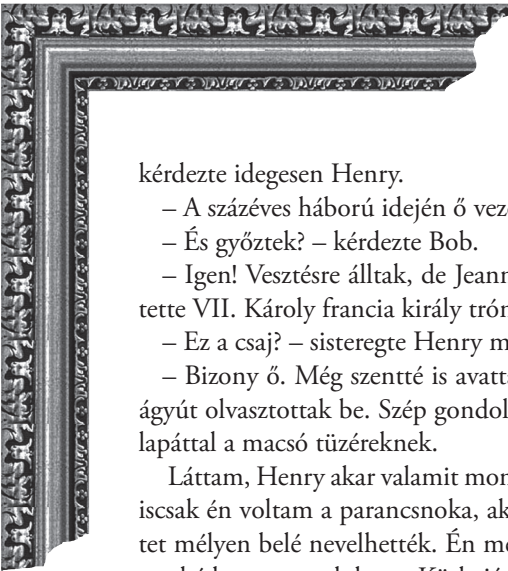
– De hisz ez egy csaj! – megállt a lovasszobor talpzatánál, és kezével napellenzőt tartva bámulta a lovas, aki páncélban üldögélt a nyergében, sisakrostélya fölülve, így jól látszott kislányos, mégis határozott, távolba vetett tekintete. Emlékszem a *chick* kifejezést használtam, ami azért elég tiszteletlen megnevezés egy ilyen páncélos, lovas katonára, még akkor is, ha nő az illető.

– Miért ne lehetne nő egy katona? – kérdezte a felesége, Mary Lou, majd megadta a kegyelemdöfést. – Miért, a te ütegparancsnokod, Brackman százados nem nő?

Henrynek apró rángások jelentek meg az arcán, de nem felelt, helyette Bob szólalt meg:

– Hagyjuk azt a hülye picsát, most nyaralunk.

Erre már meg kellett szólalnom:

– Hölgyeim és uraim, fölhívom szíves figyelmüket, hogy ez Jeanne d’Arc, vagyis Szent Johanna, vagyis az orléans-i szűz”, katolikus szent, francia nemzeti hős.
– És mitől van páncélban, és mi ez a kard a kezében? –

kérdezte idegesen Henry.

– A százéves háború idején ő vezette a francia felszabadító csapatokat az angolok ellen.

– És győztek? – kérdezte Bob.

– Igen! Vesztsére álltak, de Jeanne megfordította a háború addigi menetét, és lehetővé tette VII. Károly francia király trónra lépését.

– Ez a csaj? – sísteregte Henry megint undorral a *chick* szót.

– Bizony ő. Még szentté is avatták ezért. Ennek a szobornak az anyagához meg kilenc ágyút olvasztottak be. Szép gondolat, hogy a fegyverekből műalkotás lesz – tettem rá egy lapáttal a macsó tűzéreknak.

Láttam, Henry akar valamit mondani, de aztán lenyelte, bizonyos értelemben most mégiscsak én voltam a parancsnoka, aki megmondja, mikor hova menjen. A tekintélytisztelést mélyen belé nevelhették. Én meg nem gízdáskodtam tovább, hát mégiscsak ők fizetik az ebédemet, gondoltam. Körbejártam a szobrot, ami igazán remek munka volt, csak az nem tetszett, hogy Johanna nem fölfelé emelte a kardját, hanem a lova nyaka mellett, lefelé tartotta. Távolabbról, egy csomó szögből, úgy látszott, mintha éppen nyakon szúrná kedves kancáját. Mert az állat kanca volt, az jól látszott alulról.

A lányoknak nagyon tetszett a történet, körbevettek, úgy csiviteltek, és amikor észreveték a szobor talpazatán a dombormű sorozatot, ami tíz képben mutatta be Johanna történetét, kiadták nekem a parancsot, hogy azonnal meséljem el, melyiken mi és hogyan történik. Én persze fölkészültem az útikönyvemből, így a kisujjamból kiráztam az egészet, csupán egy ponton tértem el az igazságtól, de ez mindjárt kiderül.

A férfiak az egyik terasz felé mutattak, hogy beülnek a ponyvák alá egy sörre, majd ha végeztünk, ott találjuk meg őket.

Mi meg a négy amerikai lánnyal a reliefeket kezdtük tanulmányozni, melyek Johanna látomásaival kezdődtek, amikor a mezőn a három szent ellátta tanácsokkal küldetését illetően. Nagyon komolyan figyeltek a lányok, láttam magukat képzeltek Johanna helyébe, főleg, mikor mondtam nekik, hogy az apja farmer volt, 50 acre földön gazdálkodott, mert tudtam, ők is onnan jöttek. Kansasból, Nebraskából, Coloradóból, farmersaládokból. Aztán néztük a csatajelenteket, jó sok alak harcolt ezeken, lovasok vágták egymást karddal, bárdal, buzogánnyal, lándzsával, hullák hevertek a földön, persze Jeanne mindig az élen harcolt. Aztán szívből örvendeztek a lányok VII. Károly trónra lépésének, hogy mindezt Johanna menedzselte le neki.

Csak akkor jöttem zavarba, mikor papok és katonák bámész gyűrűjében, mögötte egy vastag oszloppal, lángnyelvek nyaldosták hősünket.

– Itt meg mit csinál, Johanna? – kérdezte Patsy.

Egy hangyányit töprengtem, hogy mit válaszoljak. Ha megtudják az igazat, azt talán el sem hiszik ezek a lányok, akik amerikai filmekben nevelkedve csak a happy endet ismerik. Most törjed össze a szívüket, Ármin? Ezeket a naiv, romlatlan szívecskéket? Végre látnak egy nőt, aki férfiként harcol. Sőt! Az összes férfinél bátrabban küzd, igazi hős lesz, királycsináló, amiért most az legyen a díja, hogy ez a sok pap meg katona, ezek a szemét macsó állatok megégetik? Hát nem!

És mivel a domborművön Johanna a máglyán a kezét finoman keresztbe tette a mellén, miközben formás lábaival, egyiket kissé a másik elé helyezve olyan elegánsan álldogált, hogy bátran hazudhattam:

– Ezek egy középkori tavaszünnep díszletei. Egy öreg kiszáradt fatörzs elé áll az ünnepelt, mögé pedig virágokból, levelekből, indákból egy egész oltárt fonnak.

– Ezek azok? – kérdezte Liz, aki csak néha szólt, de már a történet közben is el-el könyvezte magát, és a lángnyelvekre mutatott.

– Igen! Ezek a virágfűzerek. Így ünnepelték a győztest. – És akkor úgy gondoltam, rádobok még egy lapáttal a női szíveket fűtő gőzgép kazánjára:

– És tudjátok, mit ünnepeltek még?

Össze néztek, elnevelték magukat, és Patsy halkan megkérdezte:

– Csak nem?

Én meg bólogattam.

– Hogy Johanna férjhez megy, azt ünneplik? – kiáltott Mary Lou!

– Ördögöd van! Mary Lou! Eltaláltad! A király legkisebb fia, igaz, már ő is tizenkilenc éves, megkérte a kezét.

A lányok tapsoltak és föl-le rugóztak a testükkel a boldogságtól.

– Tudtam – mondta Liz. – Ennek így kellett történnie. De miért nem mutatja az esküvőt az utolsó kép.

– Miért, Liz, a filmek végén mutatják az esküvőt? A fenéket! Jön a csók, aztán a néző már tud mindent. Itt a tavaszünnepi ceremónia a lényeg. A franciák értik ezt, ők már tudják ezekből a motívumokból, hogy megtörtént a leánykérés, közeleg az esküvő.

Aztán elindultunk a fiúk után, hogy mi is megigyük egy sört. Mary Lou még megkérdezte:

– Armin, nem tudod hány gyereke született Johannának és a királyfinak?

– Várjál, csak... azt hiszem, három, de az is lehet, hogy négy.

– Szerintem, legalább négy – mondta Mary Lou, de addigra a férjeik asztalához értünk, és nem beszéltünk többet Szent Johanna hőstetteiről és boldog házasságáról.

Miközben ittam a sörömet, néztem Johannát a lovon, aki úgy hallottam, azt súgja nekem: ha ilyen hülyeségeket mesélsz rólam, most már tényleg nyakom szúrom a kancámat.

Másnap reggel ezt mondtam a csapatomnak:

– Ma, kedves barátaim, elindulunk a csodák után, megnézzük a legszebb Loire menti kastélyokat. De mivel akad vagy húsz ezekből, ezért kiválasztottam a legszebbeket. Három nap alatt bejárunk hat kastélyt, de azt aztán alaposan, értő magyarázatokkal. – Itt hatásünetet tartva, kissé meghajtottam magam. – Most, a gótika után megismerkedünk a reneszánszsal. Persze, Patsy ezt nem neked mondom, aki már ismered ezt a stílust – mosolyogtam a lányra. – Ígérem, egy életre való élmény marad nektek ez a néhány nap, és úgy gondolom, előrébb még ne szaladjunk, ha elégedettek lesztek a vezetéssel, és szerény személyemmel, akkor majd eldöntjük, hogyan tovább – fejeztem be.

És biztos voltam benne, hogy még azután is jó darabig utazunk így urasan együtt, ők jó vezetőt, én jó ellátást kapva. De hát, ember Isten tenyerén üldögélve tervezget, Isten meg néha marokba szorítja a kezét, hogy megropogtassa egy kicsit a csontjait.

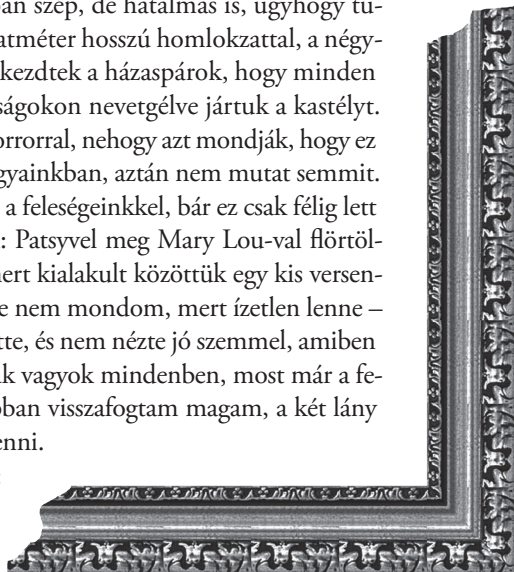
Alaposan megterveztem, mit mikor és hogyan mutatok meg nekik, és bevallom, én is jobban élveztem így, fölkészülve a látványra, mintha egy függőnyt lebbentenék föl a szépségekről, hirtelen megmutatom nekik. Látjátok, pupákok, jól nézzétek meg, ilyen szépet még nem láttatok! Miközben én nem csodálkozom velük, csak mosolygok, de persze én is majdnem elájulok a szépségtől: a fehérre vakolt, vagy mészkőszárga kőfalaktól, a kékesszürke palatetőktől, a körbástyák, tornyok tucatjaitól, a lőrések, lodzsák, rafinált lépcsőházak pompájától, a berendezés gazdagságától, és persze a mérnöki megtervezett parkoktól!

De legyen ennyi elég, Ármin a lelkendezésből! Nézzük mi történt!

Chamborddal kezdtünk, ami nem csak mellbevágóan szép, de hatalmas is, úgyhogy tüzejeimet elkápráztathattam a számokkal; a százötvenhatméter hosszú homlokzattal, a négy-száznegyven szobával, amin persze azonnal viccelődni kezdtek a házaspárok, hogy minden éjszaka másik szobában aludnának, és hasonló ostobaságokon nevetgélve jártuk a kastélyt.

De készültem mindenhova valami történettel, kicsi horrorral, nehogy azt mondják, hogy ez a fiú csak eszi az ételünket, issza az italunkat, alszik az ágyainkban, aztán nem mutat semmit. Megjegyzem, azt is mondhatták volna már, hogy flörtöl a feleségeinkkel, bár ez csak félig lett volna igaz, mert én a négy menyecskéből csak kettővel: Patsyval meg Mary Lou-val flörtöltem. Pontosabban: egyre inkább ők flörtöltek velem, mert kialakult közöttük egy kis versengés – azt is mondhatnám, hogy egészséges vetélkedés, de nem mondom, mert izetlen lenne – a figyelmemért. Bob és Henry ezt természetesen észrevette, és nem nézte jó szemmel, amiben teljesen egyetértettem velük. Nem elég, hogy a vendégük vagyok mindenben, most már a feleségeikkel is ticsi-tacsiba kerülnek. Azonban minél jobban visszafogtam magam, a két lány annál kihívóbban viselkedett velem, ami kezdett kínos lenni.

Ilyenkor Gyula bátyám mondásával biztatgattam magam:

– Ármin, házi nyúlra nem lövünk. Csak ha támad – tette hozzá kacintva, pedig ő tudhatott valamit az effélékről, mert aktív korában a rupolújvári Vörös Csillag Ruhagyár me-
ősa volt, ahol azért akadt néhány száz varrónő.

De vissza a kastély béli fellépéseimre, mert, ahogy már mondtam, igyekeztem őket a szo-
kásos ismereten kívül mindig valamivel meglepni, amiben útikönyvem, igaz jó barátom,
rendesen kisegített.

Teszem azt Chambordban egy öreg fa alatt megállítottam a csapatot:

– XV. Lajos király ezt a kastélyt a büszke és kegyetlen marsallnak, Szász Móricznak
ajándékozta – itt megálltam és figyeltem tűzérem arcát, míg el nem képzelnek egy büsz-
ke és kegyetlen marsallt, ami úgy láttam, sikerülhetett nekik, mert kellően savanyú ké-
pet vágtak, pedig még alig tudtak valamit az én marsallomról. – Ez a hadvezér két ezred-
nyi lovaskatonáját mindig maga mellett tartotta, lovaik a parkban szabadon legelésztek. –
A lányok szörnyülködve pillantottak a gyönyörűen nyírott bukszusokra, viruló rózsaaágya-
sokra – gondolhatjátok, hogy nem ilyen lehetett akkor. Ráadásul idomított lovak voltak
ezek, és kürtszóra maguktól vágtáztak a sorakozóhelyre, ami ott volt, amellet a kövér to-
rony mellett. Na, szegény kert, rendesen letiporhatták, nem irigylem az akkori kertésze-
ket. De most jön a lényeg! Ez a marsall nagyon kemény parancsnok volt, hihetetlen fe-
gyelmet tartott a katonái között. – Itt megint vártam egy kicsit, hogy tűzérem felidézze-
nek magukban valami hasonlóan kegyetlen parancsnokukat, és úgy láttam, sikerült nekik,
mert mind a négyen összeráncolták a homlokukat, és összeszűkül a szemük. Ekkor folytat-
tam: – A legkisebb vétségért felkóttette a katonáit. És tudjátok, hova? – férfiak, nők, mind
riadtan néztek körül. – Erre az öreg szilfára, ni! Ami alatt most állunk. Talán azon a vastag
ágon – mutattam föl – himbálózott a renitens katona. Elég volt valami apró függelemsér-
tés, és már hopp, dobták is át az ágon a kötelet.

A fiúk sokáig nem szóltak semmit, csak vissza-vissza néztek az öreg szilfára, és sóhajtoz-
va jöttek utánam.

Blois-ban meg így riogattam őket:

– Az úr ezeröttszáznyolcvannyolcadik esztendejének karácsony estéjén III. Henrik király
megtudta, hogy de Guise herceg a rendi gyűléssel, mely a markában volt, meg akarja őt
fosztatni a koronájától. Ezért a szolgálatában álló húsz földnélküli nemesemberből tizen-
kettőt, a hosszú kardjaikkal itt, a *régi kabinet*-ben bújtatott el, és gyertek utánam – mond-
tam és átmentünk a szomszéd terembe – itt, az *új kabinet*-ben pedig két pap imádkozott,
hogy a király sötét terve sikerüljön. Most gyertek tovább! – és egy újabb szobába vezettem
őket – itt, a királyi hálóban bújtatott el nyolc nemes hegyes törrel, és hajnali hatkor üzent
a hercegnek, hogy várja. De Guise egy udvarhölgnénél töltötte az éjszakát, hálórúhában, fá-
zósan igyekezett a királyhoz, és ahogy belépett ide, a törjeiket elrejtő nemesek egyenként
köszöntötték, majd hátulról berontottak a kardosok – mutattam, ki honnan jött, a lányo-
kat élém, a fiúkat mögém tereltem. – Most, ti, Bob, hátulról rám támadtok a kardokkal,
menekülök előre, de onnan meg jönnek a törösök, gyertek lányok! Én, vagyis de Guise
herceg, aki erős, bátor férfi hírében állok, leterítem négy támadómat, egyet még a felkapott
gyümölcsöstállal fejbe verek – imitáltam az ütést Bob felé. – De persze győzött a túlerő –
estem össze, és már a földről meséltem tovább a történetet hörgő hangon. – Ekkor előjött
a függöny mögül a király, belerúgott a holttestbe – itt egy kicsit odébb hömbörödtem –
és ezt mondta: Holtában még nagyobbnak látszik, mint életében volt.

Aztán hullaként hevertem tovább, a „nemesek” döbbenten néztek le rám, míg be nem
jött a teremőr, hogy mi van? Én meg fölpattantam, és kissé meghajoltam.

Saumur volt a hatodik kastély, és ahogy terveztem, éppen három nap telt el addig. A vá-
roska folyóparti fogadójában szállt meg a csapat, hogy megünnepeljük a pompásan sike-
rült kastélytúrát. Ittunk rendesen, többen már el is indultak aludni, főleg a fiúk ütötték ki
magukat, Bob is elment, de Patsy még maradt, mindenféle kérdésekkel ostromlott, míg-
nem már csak ketten maradtunk.

Ekkor azt javasolta, hogy nézzünk le a folyóhoz, amitől csak egy ugrásra állt a foga-
dó. Lesétáltunk. Egy strandféléhez értünk, egy korlátos falépcső vezetett a vízbe. Mellette
még a kőmellvéd mögött homokos fövény. A kastély tü-
körképe a négy vaskos toronnyal és a többi apró tor-

nyocskával a folyó fodrain remegett. Meleg éjszaka volt, kabócák zenéltek, én meg letéptem valami virágot, ami a homokfövenyből nőtt ki, nyilván valami gazféle volt, a falépcsőre álltunk, és Patsy felé nyújtottam a virágot, miközben – és ebben talán a boroknak is szerepe lehetett – megbillentem. A lány utánam kapott, nehogy a vízbe essek, de úgy, hogy teljesen átnyalábolt. Így, összeragadva lépdeltünk fel a lépcsőn, és akkor úgy istenesen nekem esett az őrmesterné. Én meg menekülőre fogtam, hiszen elég szépen kivilágították azt a részt, bárki jól láthatott bennünket az útról.

Ekkor Patsy megfogta a kezem, és a fülembé súgta:

– Gyere utánam!

Tisztes távolságból követtem, ő meg igencsak szaporázta, nagyon sürgős lehetett neki. A szállónk parkolójába mentünk, az autójuk jó hátul, az udvar végében állt, kis táskájából előkereste a kocsikulcsot, kinyitotta a hátsó ajtót, és intett, hogy menjek. A hatalmas Ford limuzin hátsó ülésére lökött, s ahogy elterültem ott, eszembe jutottak az amerikai filmek, ahol ezekben a hatalmas batároknak töcskőrésznek a szereplők, és megértettem őket, mert tényleg kényelmesen elfértünk. Patsy vadul vetkőztetett, tépte le magáról is a ruhát, igaz, már vagy tíz napja én se voltam senkivel, de ez a lány istenuccse túltett rajtam, úgy beindult, mint akinek a férje csak annyit nyúl hozzá, amennyit a szenteltvíztartóhoz. Egyszer minden sátoros ünnepen. Persze aztán én is elértem az üzemi hőmérsékletemet, voltam én ott fönt, lent, oldalt, elöl, hátul, a kocsit meg csak rugózott rendesen, mintha csak a rupolújvári Malomárok melletti út kátyúja között válogatna. Mert ott nem kerülgetni, hanem válogatni kellett a huplikat. Vagy fél óra ticsi-racsi után kimásztunk a kocsiból, Patsy elindult a szálló irányába, mikor már jól elől járt, én is előjöttem a kocsi takarásából, hogy a szobámba vánszorogjak.

Ekkor jelent meg, kezében egy zseblámpával, Henry, aki valamiért a kocsihoz igyekezett. Láttam, int Patsynek, aztán maga elé tartja a rúdlámpát, és észrevesz engem. Na, Armin, terem a baj, ha nem vetik is, de ti vetettétek, hát a férjtől, a cimboráitól egy köpésre álltok le töcskölödni. Örülhetsz, ha nem hívja ki mindjárt a cimboráját, Bobot, és az nem üt agyon. A pisztolyát biztosan nem hozhatta magával Bob, de ezek, állítólag olyan kiképzést kapnak, hogy az ujjukkal is tudnak ölni. Bedugják valahova a nyakam mellé az hüvelykjüket, és nekem: kampec dolores.

Mikor közelebb ért, az arcomba világitott:

– Merre jártál Armin?

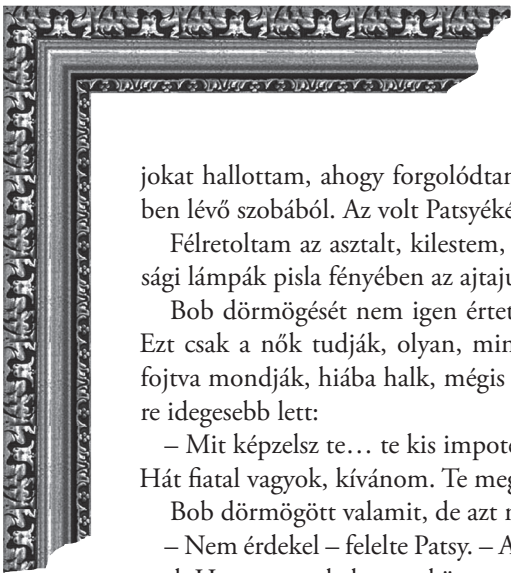
– Csak itt... csak sétálgattam itt a... a meleg éjszakában – mondtam, és kínomban heherészni kezdtem. Talán ismerik azt, mikor az embernek sírni lenne kedve és oka, mégis nevetgél. Hát így voltam én is.

– Sok halott embert láttam már nevetgélni a halála előtt – csóválta meg nagy dézsaformájú, fölnyírt fejét, majd továbbment.

Mielőtt bementem a szállóra még láttam, ahogy kinyitja a kocsi hátsóajtóját, mert persze elfelejtettük kulcsra zárni, bevilágít, és matat valamit bent. Mint Gyula bátyám, akinek a kutyája, ha kiment a szobából a bácsikám, folyton a fotelébe telepedett, és ha lépteket hallott, egyből leugrott. Ilyenkor Gyula megnézte, meleg-e még a fotel ülőkéje, és ha igen, jól seggbe rúgta Burkust. Lehet, hogy ő is így tapogatta a kocsi hátsóülését, mint a Gyula a Burkus után. És jó, ha majd egy seggberúgással megúszom.

Persze éjjel alig aludtam. Csak az tudja, hogy mi idegenben a félelem, aki már tapasztalta. A sötétben, a függönyön átsejlő fényben, minden falra akasztott képen valami vérgőzös gyilkos fenekedik rád, ha az világosban egy gombolyaggal játszó macska, akkor is. Az ablakon át beszűrődő hangok, mind ellenségesek, a sátán kutyájának vérgőzös hörgésére emlékeztetnek, a bútorok recsenése a bennük rejtőző gyilkos törpék motozásai, az idegen tapintású takaró alatt meg tarantella pókok, skorpiók rejtőznek, hogy beléd marjanak. Volt ott egy íróasztal, azt toltam az ajtó elé, hogy legalább ne surranhasson be hangtalanul, alattomban Bob, hogy egy mozdulattal áttessékelyen a másvilágra.

Talán azt mondják erre, hogy gyáva vagyok, pedig hát volt okom félni. Két gyilkolásra kiképzett vaddisznó fenekedett rám, mert abban biztos voltam, hogy Henry már szól

Bobnak, hiszen az ő felesége, Mary Lou is föliratkozott a táncrendembe, azt ő is láthatta. Hát persze, hogy félttem.

Aztán jóval éjfél után már nem csak az ismeretlen zajokat hallottam, ahogy forgolódtam az ágyamban, hanem valami veszekedésfélét a szemben lévő szobából. Az volt Patsyéké.

Féltreoltam az asztalt, kilestem, és amikor láttam, hogy üres a folyosó, az apró biztonsági lámpák pisla fényében az ajtajukhoz lopódtam és hallgatództam.

Bob dörmögését nem igen értettem, de Patsy úgy veszekedett, hogy suttogva kiabált. Ezt csak a nők tudják, olyan, mintha üvölténének, de mégis valahogy torokból, visszafojtva mondják, hiába halk, mégis tudja, aki hallja, hogy üvölt a hang gazdája. Patsy egyre idegesebb lett:

– Mit képzelsz te... te kis impotens pöcs? Hát mi jögon szólsz bele, hogy mit csinálók? Hát fiatal vagyok, kívánom. Te meg mit tudsz?

Bob dörmögött valamit, de azt nem értettem.

– Nem érdekel – felelte Patsy. – Akkor menj el orvoshoz, vagy mit tudom én. Ez a te dolgod. Ha nem szeded magad össze, elhagylak. Azt hiszed, Matt Doyle hadnagy nem venne el, ha elhagynálak? Egy hadnagy! Nem ám egy szar őrmester.

Ekkor valami vinnyogás-félét hallottam, aztán rájöttem, hogy Bob sír. Hüppögött, nyüszített egyre hangosabban. Elképzelttem, hogy az a nagy marha férfitest adja ki ezeket a hangokat, aztán már láttam is, ahogy térdel Patsy előtt, mert bevallom, közben már a kulcslukon is belestem.

Ekkor elszégyelltem magam, hogy ettől az embertől rettegetem én, aki mint egy kiskölyök picsog itt összeroskadva, de attól még jobban, hogy kihallgatom mindezt, azért meg főleg, hogy ennek a kis ragadozó bestének lettem az eszköze. Igaz, őt is meg lehet érteni. Fiatal, szép, kívánós. Bobot azonban őszintén megsajnáltam. Így élnek a feleségével, aztán ottvan neki az a Brackman századosnő, a parancsnoka, ahogy hallottam azzal is fasírtban van, most már csak az anyjára lettem volna kíváncsi.

Visszaosontam a szobámba, de már nem húztam az íróasztalt az ajtó elé. Lefeküdtem, és olyan mély álomba zuhantam, hogy reggel, mikor először nyitottam ki a szemem, már kilenc óra volt. Fölkaptam magamra valamit, mert amúgy puci fenékkal alszom, és settenkedtem lefelé a reggelizőbe, de már senki nem volt ott. Kérdem a recepcióst, ő meg mondja, hogy már elmentek az amerikaiak, legalább egy órája.

– És fizettek – kérdem.

– Persze, csak a maga éjszakája és a reggelije nincs még kiegyenlítve.

– Köszönöm. Nem kérek reggelit. Nem szoktam reggelizni – feleltem, és elgondoltam, hogy megint jön a liter tej és a bagett, de hát négy napig úr voltam. Igaz, ez az egy éjszaka majdnem annyiba kerül, amit én költöttem volna négy nap alatt, de mégiscsak urasan éltem eddig, jó mélyre nyúláltam a mézesbödönbe. Csakhogy a szó szoros értelmében elkúrtam a további finom életet. De ne búslakodj, Ármin, kapd össze magad, aztán indulás délre, jöjjön, aminek jönnie kell! ■ ■ ■

■ **Kérékgyártó István** 1953-ban született Kaposváron. Jogot és filozófiát tanult, volt egyetemi oktató, hivatalnok és üzletember. Negyvenhét évesen háttat fordított addigi életének, és írni kezdett. Regényei: *Vagyonregény* (2001), *Makk ász az Olajfák hegyén* (2003), *Trüffel Milán avagy Egy kalandor élete* (2009), *Rükverc* (2012), *Hurok* (2014), *A rendszerváltó* (2017), *Szeretett Gazdám avagy Egy vezér ifjúkora* (2020).